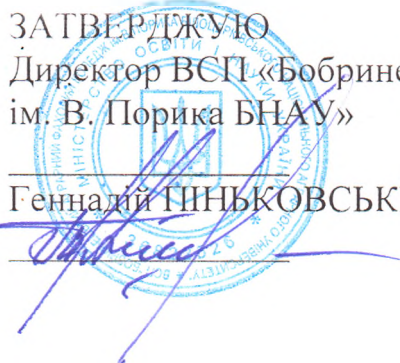

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «БОБРИНЕЦЬКИЙ
АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. В. ПОРИКА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Бобринецький АФК
ім. В. Порика БНАУ»

Геннадій ГІНЬКОВСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
У ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АФК ІМ. В. ПОРИКА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО
НАУ

Розглянуто та затверджено
на засіданні педагогічної ради
Протокол № 5 від 28.08.2025

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (далі - Положення) розроблено як складова системи управління якістю освітнього процесу і встановлює єдині вимоги до змісту й оформлення навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін, передбачених навчальними планами, за якими здійснюється підготовка фахових молодших бакалаврів у ВСП «Бобrineцький АФК ім. В. Порика БНАУ» (далі - Коледж).

1.2. Передбачений Положенням обсяг навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни дозволяє досягти високої якості освітньої діяльності, ефективно організувати самостійну та індивідуальну навчально-дослідницьку роботу здобувача освіти і зберегти послідовність у викладанні навчальних дисциплін.

1.3. Вимоги Положення є обов'язковими для всіх викладачів коледжу.

1.4. Розробка навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни (далі - НМК) здійснюється згідно з вимогами Положення про організацію освітнього процесу в Коледжі викладачем (колективом викладачів) циклової комісії, який викладає відповідну дисципліну.

1.5. НМК є інтелектуальною власністю його автора чи авторського колективу та майновою власністю Коледжу.

1.6. За якість, зміст та відповідність НМК стандартам фахової передвищої освіти персональну відповідальність несе викладач, який викладає відповідну навчальну дисципліну.

1.7. Розподілення функцій із розробки НМК між викладачами циклової комісії здійснюється на засіданні відповідної циклової комісії водночас із розподілом педагогічного навантаження.

1.8. Розроблений НМК може подаватись на розгляд і обговорення циклової комісії.

1.9. НМК підлягає обов'язковому перегляду у випадку внесення до нього суттєвих змін (після затвердження нових стандартів фахової передвищої освіти, нового навчального плану тощо).

1.10. Відповідальність за своєчасність та якість підготовки НМК несе викладач відповідної дисципліни під контролем голови відповідної циклової комісії.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. НМК - це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів у друкованій та/або електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачами освіти програми дисципліни, передбаченої

навчальним планом підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра за відповідною спеціальністю.

2.2. НМК включає обов'язкові компоненти:

2.2.1. Титульну сторінку.

2.2.2. Витяг із навчального плану.

2.2.3. Силабус навчальної дисципліни.

2.2.4. Програму навчальної дисципліни.

2.2.5. Критерії оцінювання знань здобувачів освіти із навчальної дисципліни.

2.2.6. Тексти лекцій.

2.2.7. Методичні вказівки (завдання) для семінарських занять.

2.2.8. Методичні вказівки (завдання) або робочі зошити для практичних занять.

2.2.9. Інструкційні картки, робочі зошити для лабораторних занять.

2.2.10. Завдання з методичними рекомендаціями для самостійної роботи.

2.2.11. Тематику рефератів, (індивідуальні завдання) за наявності.

2.2.12. Засоби діагностики оцінювання рівня знань здобувачів освіти: комплексна контрольна робота для визначення залишкових знань із дисципліни, тести, перелік питань до екзамену, екзаменаційні білети.

2.2.13. Матеріали для написання курсових робіт (проєктів) (тематика курсових робіт), методичні вказівки до їх виконання та завдання.

2.2.14. Список основної та додаткової літератури.

Наявність цієї документації створює основу для якісної підготовки фахових молодших бакалаврів, є базою для оцінки роботи циклової комісії та викладачів.

НМК у паперовому вигляді зберігається у викладача, а в електронному вигляді надається на розгляд голові циклової комісії та методисту коледжу.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Витяг із навчального плану.

Навчальний план визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, практичної підготовки, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем фахової передвищої освіти програмних результатів навчання. Витяг із навчального плану, що стосується навчальної дисципліни, є складовою НМК.

3.2. Силабус навчальної дисципліни.

Силабус дисципліни є складовою стандарту фахової передвищої освіти закладу освіти, визначає місце та значення дисципліни, її загальний зміст, вимоги до знань і вмінь, перелік компетентностей, результати навчання.

3.3. Програма навчальної дисципліни.

Програма навчальної дисципліни розробляється викладачем на базі силабуса дисципліни з урахуванням фактичної кількості годин за навчальним планом спеціальності. Програма навчальної дисципліни містить виклад конкретного змісту дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного й підсумкового контролю, міждисциплінарні зв'язки, перелік базової та допоміжної літератури, критерії оцінювання знань. Програма складається загалом, щорічно розглядається на засіданні циклової комісії та затверджується заступником директора. Якщо стандарти фахової передвищої освіти та навчальна програма не змінюються, то програма навчальної дисципліни перезатверджується. До неї можуть вноситися зміни й доповнення, які затверджуються заступником директора.

Залежно від обраної викладачем форми програми навчальної дисципліни можлива подвійна нумерація занять: окремо за видами (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття) або наскрізна нумерація всіх занять. Назви тем занять не повинні дублюватися.

План лекції повинен містити 3-4 питання, які охоплюють увесь матеріал, винесений на це заняття.

3.4. Критерії оцінювання знань здобувачів освіти із навчальної дисципліни.

Доцільно встановлювати як критерії оцінки знань, умінь і навичок здобувачів освіти відповідні характерні помилки та недоліки в усних відповідях, письмових роботах. У розроблених критеріях та нормах оцінок, слід зазначити, за яку кількість допущених помилок і недоліків ставиться певна оцінка. Застосування критеріїв і норм оцінок дає можливість упорядкувати й систематизувати вимоги, що враховуються при вивченні певних навчальних дисциплін.

При розробці критеріїв системи оцінювання якості знань здобувачів освіти необхідно враховувати три основні компоненти:

1) *рівень знань*: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння синтезувати знання з певних тем, вміння складати розгорнутий план відповіді, давати точні формулювання, правильно користуватися понятійним апаратом, культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність викладення матеріалу); рівень умінь, навичок і прийомів виконання практичних завдань;

2) *навички самостійної роботи*: навички пошуку необхідної літератури, орієнтація в потоці інформації зі спеціальності, навички ведення записів (складання простого й розгорнутого плану, конспекту, реферату, виступу), а також навички науково-пошукової роботи; складання тестових завдань, кросвордів, ребусів, пошук відеофільмів із відповідних тем у мережі Інтернет);

3) *уміння застосувати знання на практиці*: реалізація на практичних, лабораторних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань під час проходження практики.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти передбачають вимоги до знань і вмінь студентів за 12-бальною (загальноосвітні предмети) та 4-бальною (фахові дисципліни) системами.

3.5. Тексти лекцій.

Тексти лекцій розробляються за кожною темою. Вони містять зміст, структуру, дидактичні умови проведення занять відповідно до навчальної програми дисципліни. Зміст лекцій повинен мати завершений цілісний характер, містити сучасні матеріали, новини з галузі знань.

3.6. Завдання для семінарських занять.

Завдання для семінарських занять містять:

- назву та номер розділу, теми дисципліни;
- номер семінарського заняття;
- тему семінарського заняття;
- план семінарського заняття (4-6 питань);
- перелік рекомендованих рефератів (при наявності);
- ключові поняття (терміни, поняття);
- питання для активізації пізнавальної діяльності студентів;
- перелік основної та додаткової літератури.

3.7. Завдання (методичні вказівки) для практичних занять.

Завдання для практичних занять містять:

- номер практичного заняття;
- тему заняття;
- мету заняття (сформувати вміння і навички);
- документальне, наочне й технічне забезпечення;
- питання для актуалізації опорних знань;
- зміст завдання та методичні рекомендації до нього;
- додатки (за необхідності);
- перелік основної та додаткової літератури;
- перелік знань та вмінь;
- правила охорони праці (за необхідності).

3.8. Завдання (інструкційні картки) для лабораторних занять.

Завдання (інструкційні картки) для лабораторних занять містять:

- назву та номер розділу, теми дисципліни;
- номер лабораторного заняття;
- тему заняття;
- мету заняття (сформувати вміння й навички);

- документальне, наочне й технічне забезпечення;
- питання для актуалізації опорних знань;
- правила охорони праці (за необхідності);
- короткий теоретичний коментар до кожної теми, що допомагає здобувачу освіти ознайомитися з джерелами, які дозволяють вивчити їх глибше;
- зміст завдання та методичні рекомендації до нього;
- додатки (за необхідності);
- порядок захисту лабораторних робіт;
- перелік основної та додаткової літератури.

3.9. Завдання з методичними рекомендаціями для самостійної роботи.

Завдання для самостійної роботи містять:

- назву та номер розділу, теми навчальної дисципліни, кількість годин;
- назву питання;
- перелік основної та додаткової літератури (може складатися загальний список літератури з дисципліни, а в завданні вказується порядковий номер літератури за списком та сторінки);
- методичні рекомендації з вивчення питання: опис послідовності дій здобувача освіти при вивченні змісту навчальної дисципліни; рекомендації щодо використання матеріалів; рекомендації щодо роботи з літературою; поради з підготовки до поточного, проміжного та підсумкового контролю; конспективний виклад питань (вказуються моменти, на яких потрібно акцентувати увагу);
- запитання для самоперевірки (можуть бути у вигляді запитань, ситуацій, тестів тощо).

Завдання доцільно складати на кожні 2 години навчального матеріалу.

3.10. Тематика рефератів.

Тематика рефератів повинна відповідати змісту навчальної дисципліни, бути актуальною і передбачати поглиблене вивчення дисципліни, проведення дослідницько-пошукової роботи здобувачами освіти. Тематика рефератів розглядається та схвалюється на засіданні циклової комісії.

3.11. Засоби діагностики оцінювання рівня знань здобувачів освіти. Перевірка та оцінка знань - одна з форм контролю. Показники контролю знань здобувачів освіти є основою для оцінки результатів навчання, вирішення питання переведення на наступний курс, призначення стипендії, допуску до атестації здобувачів освіти та видачі диплома про освітньо-професійний ступінь.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретної роботи.

Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються викладачем відповідної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершених етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену, контрольних робіт, індивідуальних завдань (курскових робіт), диференційованого заліку, спортивних зборів, захисту звіту з практики тощо.

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів освіти із дисциплін, передбачених навчальним планом. Атестація здійснюється у формах, визначених стандартами фахової передвищої освіти з відповідних спеціальностей.

Атестація здобувачів освіти проводиться за білетами, складеними відповідно до навчальних програм за методикою, визначеною Коледжем.

Засоби з контролю якості знань здобувачів освіти включають в себе:

- комплексні контрольні роботи;
- тестові завдання;
- питання до заліку;
- питання до екзамену, екзаменаційні білети;
- комплексні кваліфікаційні завдання для проведення атестації здобувачів освіти у формі кваліфікаційного іспиту за спеціальністю.

Засоби діагностики оцінювання рівня знань здобувачів освіти розробляються викладачами циклової комісії з урахуванням вимог освітньо-професійного ступеня фахівця, освітньо-професійної програми, навчальної програми дисципліни, програми навчальної дисципліни та розглядаються на засіданні циклової комісії.

3.12. Матеріали для написання курсових робіт (проектів) містять:

- тематику курсових робіт, розглянуту на засіданні циклової комісії й затверджену наказом директора коледжу;
- методичні рекомендації до виконання (структура роботи, порядок опрацювання теоретичного матеріалу, загальні вимоги до оформлення, короткі й загальні навчально-методичні матеріали за темою роботи із зазначенням допоміжної літератури, використання якої дає змогу краще вивчити окремі питання, що розглядаються в курсовій роботі; порядок виконання графічної частини, методика аналізу отриманих результатів; порядок оформлення пояснювальної записки, графічної частини, перелік базової та допоміжної літератури);

- вихідні дані;
- порядок захисту;
- критерії оцінювання курсової роботи.

3.13. *Список рекомендованої літератури* складається з основної та додаткової літератури. До основної літератури включають нормативні документи, підручники та навчальні посібники (передусім із грифом Міністерства освіти і науки України).

До списку додаткової літератури включають довідникові, періодичні видання, монографії, статті, методичні рекомендації, Інтернет-ресурси тощо.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

4.1. НМК розробляє викладач (колектив викладачів) циклової комісії, які забезпечують викладання навчальної дисципліни відповідно до навчального плану підготовки студентів освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра за відповідною спеціальністю.

4.2. Голова циклової комісії та викладач (колектив викладачів) - розробники НМК, є відповідальними за його якісну підготовку.

4.3. Навчально-методичні матеріали, що включаються в НМК, повинні відповідати сучасному рівню розвитку науки, техніки і технології та передбачати логічно-послідовний виклад змісту навчального матеріалу, використання сучасних методів і технічних засобів освітнього процесу, що дозволяють здобувачам освіти глибоко освоювати навчальний матеріал і набувати вмінь.

4.4. Розробка НМК здійснюється у такій послідовності:

- розробка силабусу;
- розробка та затвердження програми навчальної дисципліни;
- розробка конспекту лекцій;
- розробка завдань для проведення практичних і лабораторних занять;
- розробка завдань для семінарських занять;
- розробка завдань із методичними рекомендаціями для самостійної роботи;
- підготовка рекомендацій до виконання курсових робіт;
- розробка засобів діагностики за всіма видами навчальних робіт із дисципліни;
- оформлення документації НМК;
- апробація матеріалів НМК в освітньому процесі;
- коригування (оновлення) матеріалів НМК.

4.5. Усі навчально-методичні матеріали дисципліни розробляються відповідно до затвердженої програми навчальної дисципліни.

4.6. НМК повинен бути розглянутий на засідання циклової комісії до початку навчальних занять у Коледжі.

4.7. Апробація матеріалів НМК проводиться під час викладання навчальної дисципліни вперше. Основне завдання апробації - оцінка засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти, відповідності плану проведення всіх навчальних занять затвердженому розкладу, якості підготовки й логічної послідовності вивчення навчального матеріалу.

4.8. За результатами апробації матеріалів НМК його автори належно оцінюють якість навчально-методичних матеріалів і готують повний комплект.

4.9. Голова циклової комісії, за якою закріплена навчальна дисципліна:

- здійснює моніторинг підготовки НМК та його якості;
- оцінює якість викладання дисципліни й підготовки НМК шляхом вивчення матеріалів НМК та відвідування занять із певної навчальної дисципліни.

Результати внутрішнього контролю змісту та якості НМК відображаються у протоколах засідання циклової комісії.

4.10. При подальшому викладанні дисципліни автори вносять зміни до НМК з метою поліпшення якості викладання, повного відображення сучасного стану науки та практики.

5. ЗОВНІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЗМІСТУ ТА ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

5.1. Зовнішній контроль змісту та якості розробки НМК покладається на циклову комісію і навчально-методичний кабінет коледжу.

5.2. Об'єктами зовнішнього контролю є:

- своєчасність визначення відповідальних за розробку НМК з відповідної навчальної дисципліни;
- включення підготовки НМК до плану роботи викладача та плану роботи циклової комісії;
- своєчасність розгляду та затвердження програми навчальної дисципліни;
- своєчасність замовлення основної та додаткової навчальної, навчально-методичної літератури для бібліотеки;
- готовність НМК до використання в освітньому процесі;
- якість розроблених НМК, їх відповідність сучасному рівню розвитку науки, методології й технології здійснення освітнього процесу;
- якість підготовки фахівців із використанням відповідного НМК.

5.3. Результати контролю надаються заступнику директора коледжу.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням педагогічної ради та затверджуються директором.

Це Положення не є оригінальним науковим текстом та укладачі не претендують на авторство і першоджерело. Цей текст створено на основі європейських і вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок окремих закладів фахової передвищої освіти, а також на матеріалах і кейсах Державної служби якості освіти України.